

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/247647,Pawel-Fornal-Dzialalnosc-niepodleglosciowa-Bartosz-a-i-Diany-w-brzozowskiej-konsp.html>
15.09.2026, 14:10

Paweł Fornal: Działalność niepodległościowa „Bartosza” i „Diany” w brzozowskiej konspiracji NOW-AK w latach 1940-1945

Konspiracyjnego pseudonimu „Bartosz” używał por. Ludwik Sadowski, natomiast pod pseudonimem „Diana” ukrywała się jego przyszła żona, ppor. Władysława Sadowska. Oboje od początku okupacji niemieckiej działali w tajnej konspiracji Narodowej Organizacji Wojskowej, a później w AK, na terenie powiatu brzozowskiego. Tak poznali się, a ich znajomość kilka lat później zakończyła się związkiem małżeńskim.

15.09

[Armia Krajowa](#) [Konspiracja](#) [Okupacja niemiecka](#)

Walka o wolność Ojczyzny i konspiracja połączyła ich, tak jak wiele im podobnych akowskich małżeństw. Oprócz uczucia, wiązała ich niejawna działalność, wspólne doświadczenia, lojalność i zaufanie. Obydwoje związani byli też ze Zmiennicą, małą miejscowością na Podkarpaciu, która stanowiła ważne ogniwo w niejawnej aktywności niepodległościowej.

Po zakończeniu II wojny światowej, w nowej komunistycznej i totalitarnej rzeczywistości, por. Ludwik Sadowski za swoją działalność niepodległościową był represjonowany i inwigilowany. Jego żona Władysława była świadkiem tych represji, opiekując się jednocześnie trójką ich małoletnich dzieci.

Młodość „Bartosza” i służba wojskowa

Ludwik Sadowski urodził się 1 lutego 1912 r. w Zmiennicy, wsi położonej w powiecie brzozowskim, w ówczesnym zaborze austriackim. Był piątym dzieckiem Grzegorza i Klary z domu Dziedzic. Miał dwóch braci i trzy starsze siostry.

Rodzina Sadowskich prowadziła własne gospodarstwo rolne i było to ich główne źródło utrzymania. W 1923 r. Ludwik ukończył czteroklasową szkołę powszechną w rodzinnej Zmiennicy, a w latach 1923-1931 kontynuował edukację w Państwowym Gimnazjum w Brzozowie. Ukończył je 18 maja 1931 r. zdając maturę i uzyskując świadectwo dojrzałości. Trudna sytuacja materialna rodziny spowodowała, że, chcąc zdobyć środki finansowe na kontynuowanie dalszej nauki na studiach wyższych, zgłosił się na ochotnika do wojska.

W pierwszej połowie sierpnia 1931 r. powołano go do służby wojskowej i skierowano do Centrum Wyszkożenia Łączności w Zegrzu, gdzie w okresie od 17 sierpnia 1931 r. do 25 czerwca 1932 r. odbył szkolenie w tamtejszym Batalionie Podchorążych Rezerwy Łączności. Ukończył je z wynikiem „dobrym”, uzyskując 18. lokatę na 61 absolwentów kursu i stopień podchorążego rezerwy.

Praktykę odbył w 2. Batalionie Radiotelegraficznym w Beniaminowie, po której ukończeniu 30 października 1932 r. przeniesiono go do rezerwy w stopniu sierżanta podchorążego łączności. W 1933 i 1935 r. odbył ćwiczenia wojskowe w Kompanii Telegraficznej/Łączności 22. Dywizji Piechoty Górskiej (DPG) w Przemyśle, jako dowódca plutonu telegraficznego, oraz w 6. Batalionie

Telegraficznym w Jarosławiu, również jako dowódca plutonu telegraficznego. Po tych ćwiczeniach 21 września 1935 r. został awansowany w korpusie oficerów łączności na stopień podporucznika rez. ze starszeństwem od 1 stycznia 1934 r.

Studia na politechnice

Po zakończeniu służby wojskowej w październiku 1932 r. rozpoczął studia na oddziale maszynowym Wydziału III Mechanicznego Politechniki Lwowskiej. Tutaj spotkał swoich starszych kolegów z brzozowskiego gimnazjum i dzięki ich pomocy zaangażował się w działalność stowarzyszeń akademickich.

[Paweł Fornal: Działalność niepodległościowa „Bartosza” i „Diany” w brzozowskiej konspiracji NOW-AK w latach 1940-1945](#)

[Poprzedni Strona](#)

Armia Krajowa, Konspiracja, Okupacja niemiecka

Artykuł